

KAMBJA VALD

KAMBJA VALLA ARENGUKAVA 2026 – 2036

Kindel ja kodune!

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Kambja valla arengueeldused ja väljakutsed.....	4
1.1 Kambja vald.....	4
1.2 Rahvastik.....	6
1.3 Väljakutsed ja arengueeldused.....	7
2. Kambja valla arengustrateegia	9
2.1 Väärtused	9
2.2 Missioon ja visioon aastaks 2036.....	9
2.3 Tunnuslause	9
2.4 Kambja valla strateegiakaart	10
3. Valdkondlikud arengusuunad, tegevused, mõõdikud	11
3.1 Vallajuhtimine ja avalikud teenused.....	11
3.2 Haridus ja noorsootöö	14
3.3 Tervis ja heaolu	17
3.4 Kultuur ja kogukonnad	20
3.5 Sport ja vaba aeg	23
3.6 Ettevõtlus, majandus ja planeeringud	25
3.7 Taristu ja keskkond.....	27
3.8 Kriisivalmidus ja turvalisus	30
4. Arengukava seire ja ajakohastamine.....	32
5. Kokkuvõte	33

Sissejuhatus

Kambja valla arengukava 2026–2036 on valla pikaajaline strateegiline arengudokument, mis määrab omavalitsuse peamised arengusuunad, eesmärgid ja prioriteedid järgmiseks kümneks aastaks. Arengukava eesmärk on kujundada Kambja vallast jätkusuutlik, atraktiivne ja hästi toimiv elu- ning ettevõtluskeskkond, kus on tagatud kvaliteetsed avalikud teenused, tasakaalustatud ruumiline areng ning tugev kogukonnatunne.

Arengukava koostamisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest. Dokument on aluseks valla eelarvestrateegia, investeeringute kavandamise, valdkondlike arengudokumentide ning iga-aastaste tegevuskavade koostamisel ja elluviimisel.

Kambja vald on üks Eesti kiiremini arenevaid omavalitsusi, mille arengut mõjutab oluliselt paiknemine Tartu linnaregioonis. Elanike arvu kasv, muutuv vanuseline koosseis, ettevõtluse areng ning kasvav nõudlus kvaliteetsete avalike teenuste järele loovad uusi võimalusi, kuid esitavad vallale ka uusi väljakutseid. Arengukava eesmärk on suunata valla arengut terviklikult, tasakaalustatult ja pikaajalistest huvidest lähtudes, arvestades kõigi piirkondade vajadusi ning kogukondade eripära.

Arengukava koostamisel on aluseks võetud olemasoleva olukorra analüüs, statistilised andmed, Kambja valla arengudokumendid, valdkondlikud uuringud ning õigusaktid, OÜ Cumulus Consulting koostatud „Kambja valla rahvastiku- ja teenusevajaduse prognoos“. Olulise sisendi arengukava koostamiseks andsid vallakodanike rahuloluküsitlus, moodustatud arengukava töörühmade ideekorje ning Kambja Vallavolikogu 2025–2029 koalitsioonileping. Nende protsesside kaudu kogutud ettepanekud on integreeritud arengukava eesmärkidesse, tegevussuundadesse ja prioriteetidesse.

Arengukava on üles ehitatud valdkondade kaupa. Iga valdkonna puhul on kirjeldatud valdkonna, peamisi väljakutseid, arengusuundasid, tegevusi ning mõõdikuid, mille alusel hinnatakse eesmärkide saavutamist. Arengukava elluviimist toetavad eelarvestrateegia, investeeringute kava ning iga-aastased tegevuskavad, mille kaudu viiakse strateegilised eesmärgid praktilisse ellu.

1. KAMBJA VALLA ARENGUEELDUSED JA VÄLJAKUTSED

1.1 KAMBJA VALD

Kambja vald paikneb Tartumaa lõunaosas ning kuulub funktsionaalselt Tartu linnaregiooni. Vald piirneb Tartumaal Tartu linna, Nõo, Kastre ja Luunja vallaga, Valgamaal Otepää vallaga ning Põlvamaal Põlva ja Kanepi vallaga. Valla pindala on 275,35 km².

Vallas on 5 alevikku ja 40 küla.

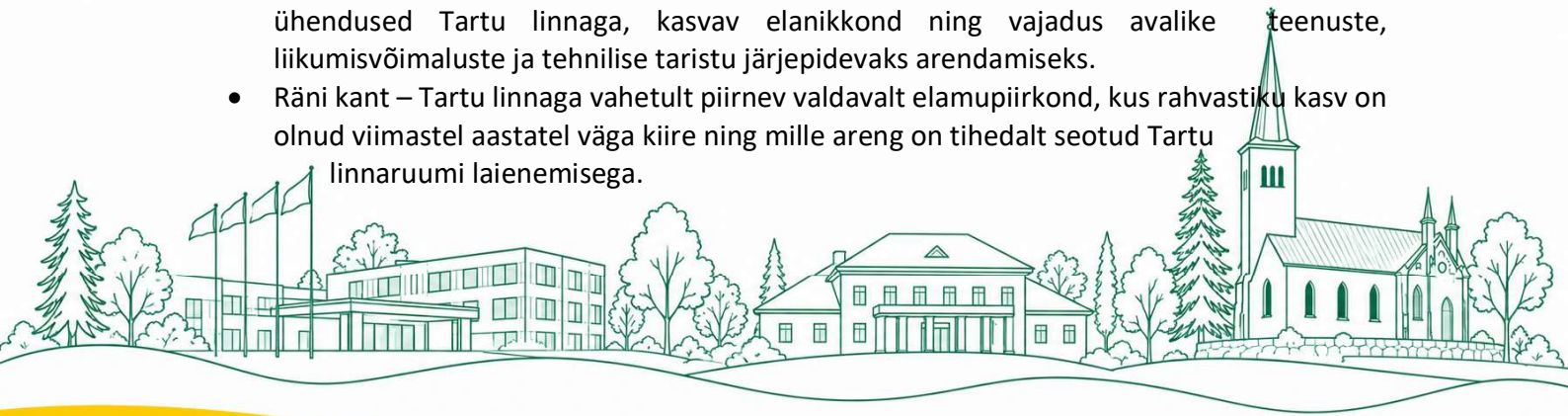
Alevikud: Kambja, Külitse, Räni, Tõrvandi, Ülenurme.

Külad: Aakaru, Ivaste, Kaatsi, Kammeri, Kavandu, Kodijärve, Kullaga, Kõrkküla, Laane, Lalli, Lemmatsi, Lepiku, Läti, Madise, Mäeküla, Oomiste, Paali, Palumäe, Pangodi, Pulli, Pühi, Raanitsa, Rebase, Reola, Reolasoo, Riiviku, Sipe, Sirvaku, Soinaste, Soosilla, Sulu, Suure-Kambja, Talvikese, Tatra, Täsvere, Uhti, Vana-Kuuste, Virulase, Visnapuu, Össu.

Kambja valla ruumilise arengu kavandamisel lähtutakse valla piirkondlikust eripärast ning asustuse iseloomust. Selleks on vald jaotatud seitsmeks erineva funktsiooni ja arengupotentsiaaliga kandiks (Joonis 1). Kantide määramine võimaldab kavandada avalikke teenuseid, investeringuid ja ruumilist arengut piirkondade vajadusi arvestavalt ning toetab tasakaalustatud arengut kogu valla territooriumil.

Kambja valla kantideks on:

- Ülenurme kant – valla suurim ja kiiremini arenev piirkond, kuhu koonduvad peamised haridus-, ettevõtlus- ja teenindusfunktsioonid ning kus toimub intensiivne elamuarendus.
- Reola kant – Tartu linna mõjualas paiknev kiiresti arenev elamu- ja ettevõtluspiirkond, mille arengut mõjutavad head transpordiühendused ning Tartu lennujaama lähedus.
- Külitse kant - kiiresti arenev linnalähedane elamupiirkond, mida iseloomustavad head ühendused Tartu linnaga, kasvav elanikkond ning vajadus avalike teenuste, liikumisvõimaluste ja tehnilise taristu järjepidevaks arendamiseks.
- Räni kant – Tartu linnaga vahetult piirnev valdavalt elamupiirkond, kus rahvastiku kasv on olnud viimastel aastatel väga kiire ning mille areng on tihedalt seotud Tartu linnaruumi laienemisega.

- Kambja kant – ajalooline kihelkonnakeskus ja kohaliku teenindusvõrgu sõlmpunkt, kus paiknevad olulised haridus-, kultuuri- ja avalikud teenused ning mis teenindab laiemat maapiirkonda.
- Pangodi kant – loodusväärtuste ja puhkemajanduse potentsiaaliga piirkond, mida iseloomustab hajaasustus, aktiivsed kogukonnad ning väärtuslik maastik.
- Vana-Kuuste kant – valdavalt põllumajandusliku iseloomuga piirkond, kus olulisel kohal on kohalike kogukondade säilitamine, teenuste kättesaadavus ning maapiirkonna elujõulisuse toetamine.

Kambja valla arengut mõjutab oluliselt lähedus Tartu linnale, mis on Lõuna-Eesti peamine majandus-, haridus-, teadus- ja teenuskeskus. Tihedad sidemed Tartuga loovad elanikele head võimalused töötamiseks, õppimiseks ning erinevate avalike ja erasektori teenuste kasutamiseks. Samal ajal toetab Tartu lähedus ettevõtluse arengut ning muudab Kambja valla atraktiivseks elu- ja ettevõtluskeskkonnaks.

Kambja valda läbivad olulised riiklikud transpordikoridorid. Valla territooriumi läbivad Tartu–Valga ja Tartu–Koidula raudteeliinid ning riigiteed Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa, Jõhvi–Tartu–Valga, Tartu–Viljandi–Kilingi-Nõmme ja Tatra–Otepää–Sangaste. Valla territooriumil paikneb ka Tartu lennujaam.

Hea ühendatus erinevate transpordiliikidega annab Kambja vallale olulise konkurentsieelise, parandades elanike ligipääsu töökohtadele, haridusasutustele ja teenustele ning toetades ettevõtluse arengut. Samas kaasneb intensiivse liikluskoormuse ja raskeliiklusega vajadus pöörata suuremat tähelepanu liiklusohutusele, mürale, keskkonnamõjude vähendamisele ning kohaliku teedevõrgu arendamisele.

Kambja vald on üks Eesti kiiremini kasvavaid omavalitsusi, kus rahvastiku kasv ja elamuehituse laienemine suurendavad nõudlust kvaliteetse taristu, avalike teenuste ning hästi toimiva transpordivõrgustiku järele.

1.2 RAHVASTIK

Kambja vald on viimase kümnendi jooksul olnud üks Eesti kiiremini kasvavaid omavalitsusi. Rahvastiku kasvu on vedanud eelkõige positiivne rändesaldo ning Tartu linnaregiooni areng. Viimastel aastatel on rahvastiku kasvutempo võrreldes varasema perioodiga aeglustunud, kuid vald püsib jätkuvalt kasvava atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonnana. Arengukava perioodil aastani 2036 eeldatakse rahvastiku mõõdukat kasvu, mille ulatus sõltub eelkõige elamuarendusest, majanduskeskkonnast ja rändesuundumustest. Sellest tulenevalt tuleb avalike teenuste ja taristu arendamisel arvestada nii kasvava elanikkonna vajaduste kui ka muutuvate demograafiliste trendidega.

Statistikaameti andmetel elab Kambja vallas 2026. aasta 1. augusti seisuga 14 705 inimest.

Joonis 1. Kambja valla piirid, külad ja kandid.

1.3 VÄLJAKUTSED JA ARENGUEELDUSED

Tabel 1. Kambja valla väljakutsed ja eesmärgid 2026–2036

 Kambja valla väljakutsed 2026–2036	 Eesmärgid, mis on suunatud väljakutse lahendamisele	 Strateegiline eesmärk
Tagada avatud, inimesekeskne, tasakaalustatud ja kogu valda terviklikult arvestav vallajuhtimine	Kambja valda juhitakse avatult, läbipaistvalt ja koostöös kogukondadega. Vallavalitsuses töötab pädev ja arengule suunatud meeskond, kes tagab kvaliteetsed avalikud teenused, nõustab elanikke ja ettevõtjaid ning teeb otsuseid andmepõhiselt, arvestades kogu valla tasakaalustatud arengut.	E1. Kõrge haldusvõimekus. Kvaliteetsed ja kättesaadavad avalikud teenused. Avatud, inimesekeskne ja tasakaalustatud vallajuhtimine, mis arvestab kogu valla arenguvajadusi.
Tagada igale lapsele kvaliteetne ja arengut toetav haridus ning noortele mitmekülgsed arenguvõimalused kiiresti kasvavas omavalitsuses.	Kambja vald väärtustab haridust ning tagab igale lapsele kvaliteetse ja kaasava hariduse alates alusharidusest kuni põhihariduseni. Lasteaia- ja koolikohad on kättesaadavad ning õppekeskkond toetab õppija arengut, heaolu ja eneseteostust. Haridusasutustes töötavad kvalifitseeritud ja motiveeritud õpetajad ning tugiteenused on vajaduspõhiselt kättesaadavad. Noorsootöö ning huviharidus on kvaliteetsed, mitmekesised ja kättesaadavad kogu vallas, toetades noorte arengut, ettevõtlikkust ja seotust kodukohaga.	E2. Kvaliteetne haridus. Igale lapsele võimaldatakse tema arengut toetav kvaliteetne haridus, mis loob eeldused eneseteostuseks ja elukestvaks õppeks. Vallas on mitmekesised noorsootöö- ja huvitegevuse võimalused ning kodukohta väärtustavad noored.
Luaa tingimused elanike tervise, heaolu ja rahulolu kasvuks ning tagada kvaliteetsed ja kättesaadavad sotsiaal- ja tervist toetavad teenused.	Kambja vald loob eeldused elanike iseseisvaks, turvaliseks ja väärikaks toimetulekuks igas eluetapis. Kõigile abivajajatele on tagatud vajaduspõhised, kvaliteetsed ja kättesaadavad sotsiaalteenused ning toetused. Vald väärtustab tervislikke eluviise, ennetustegevust, vaimset ja füüsilist tervist ning toetab kogukondlikku sidusust ja aktiivset eluviisi.	E3. Terved, sotsiaalselt aktiivsed ja hästi toime tulevad inimesed.

Soodustada mitmekesisist kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevust, mis hoiab rahvakultuuripärandit, tugevdab kogukonnatunnet ning pakub eri vanuses elanikele võimalusi aktiivseks osalemiseks kogukonnaelus.	Kambja vald väärtustab kultuuripärandit, kohalikke traditsioone ja kogukondlikku algatust. Vallas on mitmekesised ja kättesaadavad kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevuse võimalused ning nüüdisaegsed tingimused nende elluviimiseks. Elanikud osalevad aktiivselt kultuuri- ja kogukonnaelus ning panustavad vabatahtlikuna kohaliku elu arengusse.	E4. Tugev kogukondlik identiteet ja kodanikuühiskond. Mitmekesine kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevus hoiab rahvakultuuripärandit ja kodukoha traditsioone ning loob eri vanuses ja erinevate huvidega elanikele head võimalused koostööks ja ühistegevuseks.
Luaa tingimused aktiivse eluviisi, liikumisharrastuse ja sporditegevuse edendamiseks ning tagada kvaliteetsed sportimis- ja vaba aja veetmise võimalused igas vanuses elanikele.	Kambja vallas on kaasaegsed ja hästi hooldatud sportimis-, liikumis- ja vaba aja veetmise võimalused, mis on kättesaadavad kõigile elanikele sõltumata vanusest või elukohast. Vald toetab liikumisharrastust, spordiklubide tegevust ning mitmekesiste spordi- ja terviseürituste korraldamist, et edendada tervislikke eluviise ja kogukondlikku aktiivsust.	E5. Aktiivsed ja sportlikud inimesed. Igal vallaelanikul on võimalus oma vajadustest, huvidest ja eest lähtuvalt tegeleda liikumisharrastuse ja spordiga ning osaleda valla spordielus.
Tagada tasakaalustatud ruumiline areng, kvaliteetne taristu, puhas ja turvaline elukeskkond ning soodne ettevõtluskeskkond, arendades kestlikke liikumisvõimalusi ja tugevdades koostööd ettevõtjate, haridusasutuste ning teiste partneritega.	Kambja vald on hästi planeeritud ja keskkonnasäästlik omavalitsus, kus kvaliteetne tehniline ja sotsiaalne taristu, turvaline teedevõrk, nüüdisaegsed liikumisvõimalused ning puhas elukeskkond toetavad kvaliteetset elu- ja ettevõtluskeskkonda. Avalikud teenused ja ühistransport on hästi kättesaadavad ning ruumiline areng toetab nii linnalähedaste piirkondade kui ka maapiirkondade jätkusuutlikku arengut. Vald pakub ettevõtluse arenguks soodsat ja konkurentsivõimelist keskkonda, toetab ettevõtjate, haridusasutuste ja omavalitsuse koostööd, uute ettevõtete loomist, olemasolevate ettevõtete kasvu ning ettevõtlikkuse ja innovatsioonivõimekuse arengut.	E6. Kvaliteetne ning turvaline elu- ja ettevõtluskeskkond. Kambja vald on hinnatud, keskkonnasõbralik ning hea taristu ja puhta loodusega elu- ja ettevõtluskeskkond Tartu linnaregioonis.

2. KAMBJA VALLA ARENGUSTRATEEGIA

2.1 VÄÄRTUSED

Eesmärkide seadmisel ja arengu kavandamisel lähtutakse järgmistest väärtustest:

Avatud juhtimine – vald tegutseb läbipaistvalt, kaasab kogukonda otsustusprotsessidesse ning on avatud uuenduslikele lahendustele ja koostööle..

Nutikus – avalike teenuste osutamisel ja elanikega suhtlemisel kasutatakse uuenduslikke, digitaalseid ja andmepõhiseid lahendusi, mis lähtuvad inimeste vajadustest.

Säästlikkus – vallavara kasutatakse heaperemehelikult ning otsuste tegemisel eelistatakse kestlikke, ressursitõhusaid ja energiasäästlikke lahendusi.

Kaasamine – kogukonda kaasatakse neid puudutavate otsuste tegemisse ning toetatakse elanike omaalgatust, koostööd ja kaasava eelarve rakendamist.

2.2 MISSIOON AASTAKS 2036

Kambja vald on parima elu- ja ettevõtluskeskkonnaga omavalitsus, kus lähtutakse inimestest, väärtustatakse elukestvat õpet, oma kultuurilist pärandit ning tervislike eluviiside arendamist.

VISIOON AASTAKS 2036

Kambja vald on linnaregiooniga tihedalt seotud, looduslikult kaunis, turvalise elukeskkonnaga tunnustatud elupaik, kus kantakse hoolt igas vanuses vallaelanike eest.

2.3 TUNNUSLAUSE

Kambja valla tunnuslause peegeldab valla identiteeti ning rõhutab inimesekesksust, kogukondlikkust ja kodutunnet. Tunnuslause leidmiseks korraldati avalik konkurss, millele laekus 78 ettepanekut. Volikogu valis esitatud ideede hulgast Kambja valla tunnuslauseks „Kindel ja kodune“.

2.4 KAMBJA VALLA STRATEEGIAKAART

Kambja Valla Strateegikaart

Kambja vald – Kindel ja kodune.

Kaasamine

Kogukonnaga arutatakse nende elu puudutavaid küsimusi, rakendatakse kaasavat eelarvet.

Säästlikkus

Majandatakse efektiivselt ning hoonete ja muude objektide puhul eelistatakse energia- säästlikke lahendusi.

VÄÄRTUSED

Avatud juhtimine

Jälgitakse avatud valitsemise põhimõtteid ja ollakse avatud uutele innovaatilistele ideedele.

Nutikus

Teenuste pakkumisel ja elanikega suhtlemisel kasutatakse nutikaid ning sihtgrupi vajadusi ja võimalusi arvestavaid lahendusi.

MISSIOON JA VISIOON AASTAKS 2036

Kambja vald on parima elu- ja ettevõtluskeskkonnaga omavalitsus, kus lähtutakse inimestest, väärtustatakse elukestvat õpet, oma kultuurilist pärandit ning tervislike eluviiside arendamist.

Kambja vald on linnaregiooniga tihedalt seotud, looduslikult kaunis, turvalise elukeskkonnaga tunnustatud elupaik, kus kantakse hoolt igas vanuses vallaelanike eest.

STRATEEGILISED EESMÄRGID

- E1** Kõrge haldusvõimekus. Kvaliteetsed ja kättesaadavad avalikud teenused.
- E2** Kvaliteetne haridus. Igale lapsele võimaldatakse tema arengut toetav haridus, mis loob eeldused eneseteostuseks ja elukestvaks õppeks. Vallas on aktiivselt toimivad ja mitmekülgseid võimalusi pakkuvad noortekeskused ning kodukohta hindavad noored.
- E3** Terved, sotsiaalselt aktiivsed ja hästi toime tulevad inimesed.
- E4** Tugev kogukondlik identiteet ja kodanikuühiskond. Mitmekesine kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevus hoiab rahvakultuuripärandit ja kodukoha traditsioone ning loob head koostöövõimalused erinevate vajaduste, huvide ja vanusega elanikele.
- E5** Aktiivsed ja sportlikud inimesed. Iga vallaelanik saab aktiivselt, oma vajadustest, huvidest ja eest lähtuvalt valla spordielus osaleda.
- E6** Kvaliteetne ning turvaline elu- ja ettevõtluskeskkond. Hinnatud, keskkonnasõbralik, hea taristuga, puhta loodusega elukeskkond Tartu linna lähedal.

Inimesekeskne juhtimine ja kogukondlik koostöö

Kestlik areng ja vastutustundlik majandamine

Heaolu, turvalisus ja elukvaliteet

Ettevõtlikkus ja innovatsioon

Puhas elukeskkond ja kvaliteetne taristu

3. VALDKONDLIKUD ARENGUSUUNAD, TEGEVUSED, MÕÕDIKUD

3.1 VALLAJUHTIMINE JA AVALIKUD TEENUSED

Strateegiline eesmärk E1. Kõrge haldusvõimekus. Kvaliteetsed ja kättesaadavad avalikud teenused. Avatud, inimesekeskne ja tasakaalustatud vallajuhtimine, mis arvestab kogu valla arenguvajadusi.

Kambja vald lähtub oma tegevuses avatud, läbipaistva ja inimesekeskse valitsemise põhimõtetest. Vallavalitsus ja vallavolikogu kujundavad otsuseid koostöös elanike, kogukonna, ettevõtjate ja partneritega ning tagavad avalike teenuste kvaliteedi, kättesaadavuse ja pideva arendamise kogu valla territooriumil.

Valla haldusvõimekus tugineb professionaalsetele, motiveeritud ja arengule suunatud töötajatele, kelle teadmisi ja oskusi arendatakse järjepidevalt. Teenuste osutamisel kasutatakse kaasaegseid digilahendusi ning andmepõhist juhtimist, et muuta asjaajamine elanike ja ettevõtjate jaoks lihtsaks, kiireks ja kasutajasõbralikuks.

Olulisel kohal on õigeaegne ja selge teavitamine, avatud suhtlus ning kogukonna kaasamine valla arengut mõjutavate otsuste tegemisse. Vallajuhtimine toetab tasakaalustatud piirkondlikku arengut, tõhusat ressursikasutust ning organisatsiooni valmisolekut kohaneda muutuvate vajaduste ja tulevikuväljakutsetega.

3.1.1 VÄLJAKUTSED

3.1.1.1 Tagada kvaliteetsed, kättesaadavad ja inimesekesksed avalikud teenused kogu valla territooriumil.

3.1.1.2 Arendada avatud, läbipaistvat ja kogukonda kaasavat vallajuhtimist.

3.1.1.3 Tagada vallavalitsuse finantsiline jätkusuutlikkus ning tõhus ressursijuhtimine.

3.1.1.4 Tugevdada vallavalitsuse haldusvõimekust ning arendada professionaalset ja motiveeritud teenistujaid.

3.1.1.5 Suurendada digilahenduste, automatiseerimise ja andmepõhise juhtimise kasutamist avalike teenuste osutamisel ning juhtimisotsuste tegemisel.

3.1.1.6 Tagada kvaliteetne, õigeaegne teavitamine ning tõhus suhtlus elanike, ettevõtjate ja partneritega.

3.1.1.7 Tagada avalike teenuste toimepidevus, kvaliteet ning valmisolek reageerida muutuvatele vajadustele ja kriisiolukordadele.

3.1.1.8 Tagada valla vara ja kinnisvara eesmärgipärane, säästlik ja pikaajaliselt jätkusuutlik kasutamine ning arendamine.

3.1.1.9 Tugevdada koostööd riigi, naaberomavalitsuste, kogukondade ja teiste partneritega valla arengueesmärkide saavutamiseks.

3.1.1.10 Kujundada kaasaegne, jätkusuutlik ja kasutajasõbralik töökeskkond vallavalitsuse teenuste osutamiseks.

3.1.1.11 Lähtuda avalike teenuste, hoonete, avaliku ruumi, liikumisvõimaluste ja informatsiooni arendamisel universaalse disaini ja ligipääsetavuse põhimõtetest.

3.1.2 INVESTEERINGUD

3.1.2.1 Tõrvandi keskusala hoonete, avaliku ruumi, haljastuse ning kogukonnaruumi etapiviisiline väljaehitamine.

3.1.2.2 Vallavalitsuse teeninduskeskkonna ning avalike teenuste osutamise tingimuste kaasajastamine.

3.1.2.3 Digitaalsete teenuste, infosüsteemide ja e-teenuste arendamine.

3.1.2.4 Vallavalitsuse töökorraldust, andmepõhist juhtimist, automatiseerimist ja teenuste kvaliteeti toetavate info- ja tehnoloogiliste lahenduste arendamine.

3.1.2.5 Küla- ja kogukonnakeskuste ning teeninduspunktide rajamine ja arendamise toetamine vastavalt valla vajadustele.

3.1.2.6 Kaasava eelarve kaudu kogukondlike algatuste ja avaliku ruumi arendamise toetamine.

3.1.2.7 Valla kinnisvara ja avalike hoonete kasutustingimuste, energiatõhususe ja tehnilise seisukorra parandamine.

3.1.2.8 Avalike hoonete ja teeninduskeskkondade ligipääsetavuse parandamine.

3.1.2.9 Andmepõhist juhtimist, tööprotsesside automatiseerimist ning avalike teenuste arendamist toetavate info- ja tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtt.

3.1.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Rahulolu vallavalitsuse töö, suhtluse ja avalike teenustega (%) (Allikas: Rahvaküsitlus)	37%	45%	60%
Valitsemine (Allikas: Minuomavalitsus.ee)	5	7	8

3.2 HARIDUS JA NOORSOOTÖÖ

Strateegiline eesmärk E2. Kvaliteetne haridus. Igale lapsele võimaldatakse tema arengut toetav kvaliteetne haridus, mis loob eeldused eneseteostuseks ja elukestvaks õppeks. Vallas on mitmekesised noorsootöö- ja huvitegevuse võimalused ning kodukohta väärtustavad noored.

Haridus on Kambja valla arengu üks olulisemaid alustalasid ning kvaliteetse hariduse tagamine on valla pikaajalise arengu prioriteet. Vald loob lastele ja noortele võrdsed võimalused õppimiseks, arenguks ja eneseteostuseks ning tagab kvaliteetse alus- ja üldhariduse ning huvihariduse, huvitegevuse ja noorsootöö võimaluste kättesaadavuse.

Rahvastikuarengut arvestades pööratakse senisest enam tähelepanu haridusvõrgu kestlikkusele, olemasoleva taristu otstarbekale kasutamisele ja hariduse kvaliteedi järjepidevale arendamisele. Haridusvõrgu kujundamisel lähtutakse õppijate vajadustest, hariduse kvaliteedist ja kättesaadavusest, rahvastikuarengust ning teenuse korraldamise pikaajalisest jätkusuutlikkusest.

Haridusasutused lähtuvad ühisest väärtusruumist ning teevad tihedat koostööd, et toetada õppijate terviklikku arengut, heaolu ja turvalisust. Õppetöö korraldamisel rakendatakse kaasava hariduse põhimõtteid ning tagatakse vajaduspõhised tugiteenused koostöös lapsevanemate ja partneritega. Tähelepanu pööratakse õpetajate ja tugispetsialistide järelkasvu ning professionaalse arengu toetamisele ning haridusasutuste kujundamisele kogukonna arengut toetavateks keskusteks.

Haridus, huviharidus, noorsootöö ja elukestev õpe moodustavad tervikliku süsteemi. Noortele luuakse mitmekesised võimalused huvihariduses ja noorsootöös osalemiseks ning neid kaasatakse kogukonnaellu. Haridusasutustes toetatakse uuenduslike õppevormide rakendamist ning digilahenduste ja tehisintellekti teadlikku, eesmärgipärast ja turvalist kasutamist. Arendatakse koostööd kõrgkoolide, ettevõtjate ja teiste partneritega.

3.2.1 VÄLJAKUTSED

3.2.1.1 Tagada kõigile lastele ja noortele võrdsed võimalused kvaliteetse ning vajaduspõhise hariduse omandamiseks.

3.2.1.2 Tagada haridusvõrgu ja haridusteenuste jätkusuutlik areng kiiresti muutuvas õigus- ja hariduspoliitilises keskkonnas ning kohaneda paindlikult riigi hariduspoliitiliste otsuste ja reformidega

3.2.1.3 Tagada igale lapsele kvaliteetne ja kättesaadav hoiu- või lasteaiakoht ning toetav õpi- ja arengukeskkond.

3.2.1.4 Tagada kõigile õppijatele võrdsed võimalused kvaliteetseks õppeks, liikumiseks ja sportimiseks.

3.2.1.5 Tagada haridusasutustes kvaliteetne, tervislik ja õppijate vajadusi arvestav toitlustus.

3.2.1.6 Arendada kestlikku haridusvõrku ning tagada kvaliteetsed õppevõimalused kogu vallas.

3.2.1.7 Rakendada kaasava hariduse põhimõtteid ning tagada õppijatele vajaduspõhised tugiteenused.

3.2.1.8 Kujundada haridusasutustes ühtne väärtusruum ning tugevdada koostööd haridusasutuste, lapsevanemate ja partnerite vahel.

3.2.1.9 Toetada õpetajate ja tugispetsialistide järelkasvu, professionaalset arengut ning motiveeritust.

3.2.1.10 Toetada õppijate vaimset ja füüsilist heaolu ning tagada turvaline õpi- ja kasvukeskkond.

3.2.1.11 Arendada noorsootööd vastavalt noorte vajadustele ning suurendada noorte kaasatust kogukonnaellu ja otsustusprotsessidesse.

3.2.1.12 Tagada kvaliteetse huvihariduse ja -tegevuse kättesaadavus igale valla lapsele.

3.2.1.13 Toetada elukestvat õpet ning elanike teadmiste ja oskuste arengut erinevates eluetappides.

3.2.1.14 Toetada ettevõtlikkuse, digipädevuste, keskkonnateadlikkuse ning uuenduslike õppevormide kasutamist hariduses, huvihariduses ja noorsootöös.

3.2.1.15 Räni piirkonda hariduskeskuse rajamise kavandamine.

3.2.1.16 Tagada Kambja valla noortele kvaliteetse ja jätkusuutliku gümnaasiumi-hariduse kättesaadavus ning teha koostööd riigiga gümnaasiumihariduse tulevikulahenduste, sealhulgas riigigümnaasiumi võimaluste kavandamisel.

3.2.2 INVESTEERINGUD

3.2.2.1 Kambja lasteaia rekonstrueerimine või uue hoone rajamine.

3.2.2.2 Lasteiaikohtade kättesaadavuse tagamine vastavalt vajadusele.

3.2.2.3 Olemasolevate lasteaiahoonete parendamine ja energiatõhususe suurendamine vastavalt vajadusele.

3.2.2.4 Lasteaedade õuealade, mänguväljakute ning õuesõppe võimaluste kaasajastamine.

3.2.2.5 Tõrvandi spordihoone ehitamine.

3.2.2.6 Räni piirkonnas lasteaia- ja põhikoolikohtade loomine ning haridustaristu arendamine.

3.2.2.7 Haridusasutuste õppehoonete renoveerimine ja kaasajastamine ning kaasaegsete õppekeskkondade ja digitaristu arendamine.

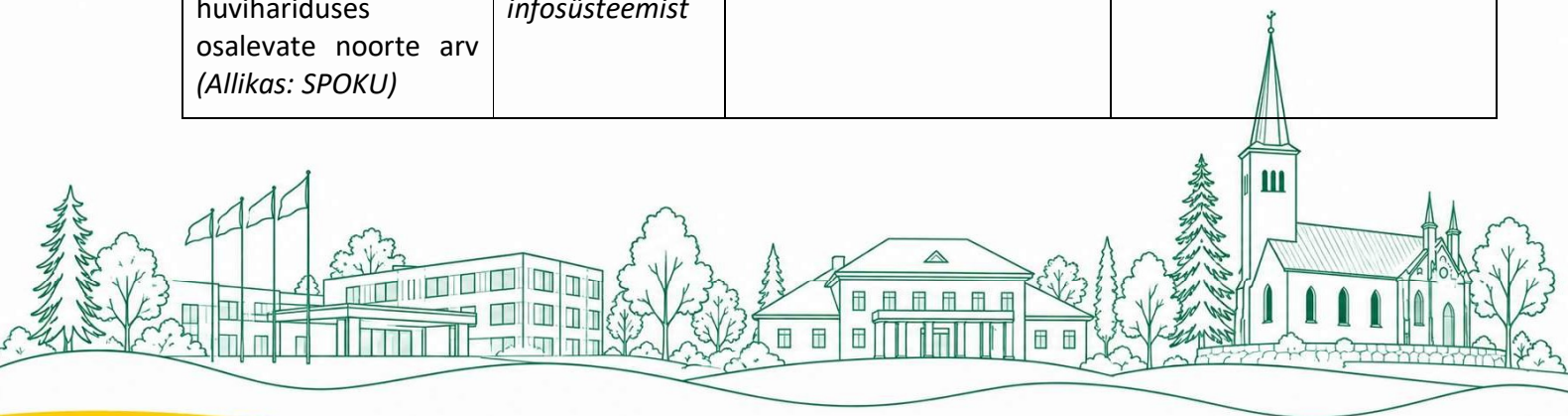
3.2.2.8 Kuuste spordihoone rajamine või sportimisvõimaluste parendamine.

3.2.2.9 Noortekeskuste arendamine ning ruumide rajamine või kaasajastamine valla eri kantides.

3.2.2.10 Haridusasutuste liikumis- ja õueõppe taristu ning õuesõpet, keskkonnaharidust ja praktilist õpet toetavate õpikeskkondade ja õpperadade arendamine.

3.2.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Rahulolu hariduse ja noorsootööga (%) (Allikas: Rahvaküsitlus)	67,5 %	73%	80%
Andmesüsteemis registreeritud huvihariduses osalevate noorte arv (Allikas: SPOKU)	Määratakse väljavõttega infosüsteemist	tõus	tõus

3.3 TERVIS JA HEAOLU

Strateegiline eesmärk E3. Terved, sotsiaalselt aktiivsed ja hästi toime tulevad inimesed.

vald kujundab tervist, heaolu ja turvalist elukeskkonda toetavat omavalitsust, kus kvaliteetsed tervishoiu-, sotsiaal- ja heaoluteenused on elanikele võimalikult kättesaadavad ning lähtuvad inimeste tegelikest vajadustest kogu elukaare jooksul.

Elanikkonna vananemise ja muutuvate sotsiaalsete vajaduste tingimustes pööratakse senisest enam tähelepanu ennetusele, varajasele märkamisele ning kodu- ja kogukonnapõhiste teenuste arendamisele. Eesmärk on toetada inimeste iseseisvat ja väärikat toimetulekut, ennetada või vähendada abivajaduse süvenemist ning võimaldada võimalikult pikaajalist elu oma kodus ja harjumuspärase keskkonnas.

Vald lähtub vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtetest, kujundades eri vanuses ja erineva võimekusega inimeste vajadusi arvestavat elu- ja teenuskeskkonda. Tähelepanu pööratakse ligipääsetavusele, sotsiaalsele aktiivsusele, põlvkondadevahelisele koostööle, üksilduse ennetamisele, elukestvate osalusele ning võimalustele panustada kogukonnaellu.

Sotsiaal- ja heaoluteenuseid arendatakse koostöös tervishoiuteenuste osutajate, haridusasutuste, naaberomavalitsuste, riigi, mittetulundusühingute, kogukondade ja teiste partneritega. Erilist tähelepanu pööratakse laste ja perede toetamisele, eakate heaolule, erivajadustega inimeste iseseisvale toimetulekule, omastehooldajate toetamisele ning vaimse tervise teenuste ja toe kättesaadavusele.

Kambja vald toetab tervislikke eluviise ning kujundab liikumist, tervislikke valikuid ja vaimset heaolu toetavat elu- ja töökeskkonda. Teenuste arendamisel kasutatakse vajaduspõhiseid ja uuenduslikke lahendusi ning andmepõhist juhtimist, et tagada kvaliteetsed ja jätkusuutlikud teenused kogu valla territooriumil.

3.3.1 VÄLJAKUTSED

3.3.1.1 Luua eeldused elanike iseseisvaks ja väärikaks toimetulekuks ning võimalikult pikaajaliseks elamiseks oma kodus ja harjumuspäras keskkonnas.

3.3.1.2 Arendada sotsiaal- ja toetavaid teenuseid lähtudes Vanusesõbraliku Eesti põhimõtetest.

3.3.1.3 Arendada terviseprobleemide ja abivajaduse ennetamist ning varajast märkamist, toetades elanike vaimse ja füüsilise tervise säilimist kogu elukaare jooksul.

3.3.1.4 Toetada kvaliteetsete ja võimalikult kodulähedaste esmatasandi tervishoiu-, vaimse tervise ja ennetusteenuste kättesaadavust.

3.3.1.5 Suurendada tervishoiu-, sotsiaal-, haridus- ja kogukonnateenuste omavahelist koostööd ning teenuste lõimitust.

3.3.1.6 Arendada sotsiaalteenuseid koostöös naaberomavalitsuste ja teiste teenusepakkujatega.

3.3.1.7 Arendada kogukonnapõhiseid teenuseid ning toetada vabatahtlikku tegevust ja kogukonna panust inimeste heaolusse.

3.3.1.8 Kujundada ligipääsetav, turvaline ja vanusesõbralik elukeskkond, lähtudes universaalse disaini põhimõtetest ning eri vanuses ja erineva võimekusega inimeste vajadustest.

3.3.1.9 Arendada tervist ja heaolu toetavat teenuste taristut vastavalt elanike vajadustele.

3.3.1.10 Suurendada terviseteadlikkust ning kujundada tervislikke eluviise toetavat elu- ja töökeskkonda.

3.3.2 INVESTEERINGUD

3.3.2.1 Sotsiaal-, tervise- ja heaoluteenuste osutamiseks vajaliku taristu arendamine ja kaasajastamine. (sh nt päevakeskuste, perepesa)

3.3.2.2 Päevakeskuse ning kogukonnapõhiste heaoluteenuste keskuse rajamine Tõrvandi keskusala koosseisus.

3.3.2.3 Iseseisvat toimetulekut toetavate munitsipaal- ja sotsiaaleluruumide arendamine ning rajamine.

3.3.2.4 Kodukohanduste ning iseseisvat ja turvalist kodus elamist toetavate lahenduste arendamine.

3.3.2.5 SA Aarike Hooldekeskuse arendamine.

3.3.2.6 Avalike hoonete, avaliku ruumi ja teenuste ligipääsetavuse ning vanusesõbralikkuse parandamine universaalse disaini põhimõtetest lähtudes.

3.3.2.7 Suurendada eri vanuses elanike sotsiaalsel aktiivsust, kogukonnaelus osalemist, vabatahtlikku tegevust ja põlvkondade vahelist koostööd.

3.3.2.8 Suurendada elanike terviseteadlikkust ning kujundada tervislikke valikuid, liikumist ja vaimset heaolu toetavat elu- ja töökeskkonda.

3.3.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Elanike rahulolu elukeskkonna ja ligipääsetavuse vanusesõbralikkusega	<i>Määratakse baasuuringuga</i>	60%	70 %
Sotsiaalteenustega rahulolu	<i>Määratakse baasuuringuga</i>	50%	60 %

3.4 KULTUUR JA KOGUKONNAD

Strateegiline eesmärk E4. Tugev kogukondlik identiteet ja kodanikuühiskond. Mitmekesine kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevus hoiab rahvakultuuripärandit ja kodukoha traditsioone ning loob eri vanuses ja erinevate huvidega elanikele head võimalused koostööks ja ühistegevuseks.

Kambja vald väärtustab rikkalikku kultuuripärandit, tugevat kogukonnatunnet ning aktiivset kodanikuühiskonda. Mitmekesine kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevus loob võimalused erinevas vanuses ja erinevate huvidega inimestele osaleda ühistegevustes, tugevdab kohaliku identiteedi kujunemist ning toetab elanike heaolu.

Kultuurielu arendamisel hoitakse ja väärtustatakse rahvakultuuri, kohalikke traditsioone ning ajaloolist pärandit, toetades samal ajal uute kultuurialgatuste ja kogukondlike ettevõtmiste kujunemist. Erilist tähelepanu pööratakse Kambja kui Eesti koorilaulu hälli ajaloolise identiteedi hoidmisele, väärtustamisele ja nähtavuse suurendamisele. Kultuuriasutused, raamatukogud, seltsid ja mittetulundusühingud toimivad kogukonnaelu keskustena ning pakuvad võimalusi elukestvaks õppeks, vabatahtlikuks tegevuseks ja kogukondlikuks koostööks.

Kambja vald toetab kogukondade omaalgatust, vabatahtlikku tegevust ja elanike kaasamist kohaliku elu kujundamisse. Erinevate piirkondade kogukondade koostöö ning partnerlus omavalitsuse, ettevõtjate ja teiste organisatsioonidega aitab kaasa valla tasakaalustatud arengule ning tugevdab kodanikualgatust.

Avalikku ruumi, kultuuritaristut ja puhkealasid arendatakse viisil, mis soodustab kogukondlikku suhtlust, kultuurisündmuste korraldamist ja aktiivset vaba aja veetmist ning toetab Kambja valla atraktiivsust elu-, kultuuri- ja külastuskohana.

3.4.1 VÄLJAKUTSED

3.4.1.1 Kambja valla identiteedi, kultuuripärandi ja kohalike traditsioonide hoidmine ning nende suurem nähtavus kogukonnaelus.

3.4.1.2 Kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevuse võimaluste ning kogukondliku aktiivsuse tasakaalustatud areng kogu valla territooriumil.

3.4.1.3 Hoida ja väärtustada rahvakultuuri, kohalikku kultuuripärandit ning kodukoha traditsioone.

3.4.1.4 Erinevate vanuserühmade, sealhulgas noorte suurem kaasatus kogukonnaellu ning põlvkondadevahelise koostöö tugevdamine.

3.4.1.5 Arendada mitmekesiseid kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevuse võimalusi kogu valla territooriumil.

3.4.1.6 Kambja kui Eesti koorilaulu hälli identiteedi hoidmine, väärtustamine ja nähtavuse suurendamine.

3.4.1.7 Tagada kaasaegsed, kvaliteetsed ja mitmekülgset kasutust võimaldavad kultuuri- ja kogukonnaruumid.

3.4.1.8 Arendada raamatukogusid kui nüüdisaegseid info-, õpi- ja kogukonnakeskusi.

3.4.1.9 Suurendada elanike, kogukondade ja mittetulundusühenduste kaasatust kohaliku elu kujundamisse.

3.4.1.10 Tugevdada koostööd kogukondade, naaberomavalitsuste, ettevõtjate ning partnerorganisatsioonidega.

3.4.1.11 Toetada vabatahtlikku tegevust ning kogukondlikku omaalgatust.

3.4.2 INVESTEERINGUD

3.4.2.1 Raamatukogude ning kogukonnakeskuste kaasajastamine ja arendamine.

3.4.2.2. Kambja kui koorilaulu hälli identiteedi tugevdamine ning selle nähtavaks muutmine.

3.4.2.3 Reola kultuurimaja renoveerimine ja kaasajastamine.

3.4.2.4 Kambja kultuurikeskuse tehniline kaasajastamine.

3.4.2.5 Külitse raamatukogu-külakeskuse rajamine.

3.4.2.6 Kambja laululava ja kultuuripargi rajamine.

3.4.2.7 Suure-Kambja paisjärve puhkeala arendamine.

3.4.2.8 Valla puhke-, kogukonna- ja rekreatsioonitaristu arendamine.

3.4.2.9 Kogukondade ühistegevust toetava avaliku ruumi, külaplatside ja kogunemiskohtade arendamine vastavalt vajadusele.

3.4.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Rahulolu kultuuri-, kogukonna- ja seltsitegevusega (Allikas: Rahuloluküsitlus)	61,7%	70%	75%
Kultuurivaldkonna rahulolu (Allikas: minuomavalitsus.ee)	3	5	8

3.5 SPORT JA VABA AEG

Strateegiline eesmärk E5. Aktiivsed ja sportlikud inimesed. Igal vallaelanikul on võimalus oma vajadustest, huvidest ja eest lähtuvalt tegeleda liikumisharrastuse ja spordiga ning osaleda valla spordielus.

Kambja vald kujundab tervislikke eluviise, liikumisharrastust ja aktiivset vaba aja veetmist toetava elukeskkonna, kus erinevas vanuses inimestel on võrdsed võimalused sportimiseks, liikumiseks ja tervise edendamiseks kogu valla territooriumil.

Liikumisharrastuse ja sporditegevuse arendamisel pööratakse tähelepanu nii harrastus- kui ka võistlusspordile, liikumisvõimaluste kättesaadavusele ning kvaliteetse sporditaristu arendamisele. Vald toetab sportlikku eluviisi soodustavate võimaluste loomist ning mitmekesise sporditegevuse pakkumist koostöös spordiklubide, haridusasutuste ja kogukondadega.

Vaba aja veetmise võimalusi arendatakse viisil, mis toetab tervislikke eluviise, kogukondlikku suhtlust ja aktiivset liikumist. Kaasaegne ning hästi toimiv spordi- ja puhketaristu loob eeldused nii igapäevaseks liikumiseks kui ka suuremate spordi- ja kogukonnaürituste korraldamiseks.

3.5.1 VÄLJAKUTSED

3.5.1.1 Luua kõigile vanuserühmadele kvaliteetsed ja mitmekesised võimalused sportimiseks ning aktiivseks liikumiseks.

3.5.1.2 Arendada nüüdisaegset, turvalist ja mitmekülgset spordi- ja liikumistaristut kogu valla territooriumil.

3.5.1.3 Toetada tervislike eluviiside kujundamist ning suurendada elanike regulaarset liikumisaktiivsust.

3.5.1.4 Toetada spordiklubide, spordikoolide ja teiste spordiorganisatsioonide arengut ning koostööd.

3.5.1.5 Hoida ja arendada Kambja vallale omaseid sporditraditsioone ning suurendada spordiürituste mitmekesisust.

3.5.1.6 Arendada mitmekesiseid võimalusi aktiivseks vaba aja veetmiseks ja looduses liikumiseks.

3.5.1.7 Tagada kvaliteetsed liikumis- ja sportimisvõimalused haridusasutuste ning kogukondade kasutuses.

3.5.2 INVESTEERINGUD

3.5.2.1 Välispordirajatiste nüüdisajastamine ning uute rajamine vastavalt vajadusele.

3.5.2.2 Spordirajatiste ja -objektide renoveerimine, kaasajastamine ning uute rajamine vastavalt vajadusele.

3.5.2.3 Tervisetaristu arendamine.

3.5.2.4 Tõrvandi kooli spordihoone ehitamine ja staadioni renoveerimine.

3.5.2.5 Kambja spordihoone ja staadioni renoveerimine.

3.5.2.6 Kambja Kopsumäe terviseradade arendamine.

3.5.2.7 Vana-Kuuste spordihoone rajamine.

3.5.2.8 Ülenurme liikumis- ja ekstreemsporditaristu rajamine.

3.5.2.9 Porijõe ja Poldri matkaraja väljaarendamine.

3.5.2.10 Jõeveere puhke- ja rekreatsiooniala etapiviisiline rajamine.

3.5.2.11 Külitse Ropka paisjärve puhkeala arendamine.

3.5.2.12 Jalgpallihalli rajamise ettevalmistamine ja rajamine koostöös era- ja kolmanda sektoriga.

3.5.2.13 Suure-Kambja paisjärve kui väärtusliku kultuur- ja puhkekeskkonna säilitamine.

3.5.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Rahulolu spordi- ja vaba aja võimalustega (Allikas: Rahuloluküsitlus)	62,7%	70 %	75%
Spordivaldkonna rahulolu (Allikas: minuomavalitsus.ee)	5	7	8

3.6 ETTEVÕTLUS, MAJANDUS JA PLANEERINGUD

Strateegiline eesmärk E6. Kvaliteetne ning turvaline elu- ja ettevõtluskeskkond. Kambja vald on hinnatud, keskkonnasõbralik ning hea taristu ja puhta loodusega elu- ja ettevõtluskeskkond Tartu linnaregioonis.

Kambja vald kujundab ettevõtlust, majandusarengut ja tasakaalustatud ruumilist arengut toetavat keskkonda, mis loob eeldused uute töökohtade tekkeks, ettevõtluse konkurentsivõime kasvuks ning investeeringute kaasamiseks. Planeerimistegevus on eesmärgipärane, läbipaistev ja tulevikku suunatud ning arvestab nii ettevõtluse vajadusi, kvaliteetse elukeskkonna säilitamist kui ka piirkondlikke eripärasid.

Ettevõtluse arengut toetatakse koostöös ettevõtjate, haridus- ja teadusasutuste, arendusorganisatsioonide ning naaberomavalitsustega. Eesmärk on tugevdada Kambja valla rolli atraktiivse ettevõtlus- ja investeerimiskohana Tartu linnaregioonis ning soodustada kõrgema lisandväärtusega ettevõtluse arengut.

3.6.1 VÄLJAKUTSED

3.6.1.1 Ettevõtlust, investeeringuid ja kvaliteetsete töökohtade loomist toetava ettevõtluskeskkonna kujundamine.

3.6.1.2 Ettevõtlus- ja tootmisalade kavandamine ning arendamine vastavalt valla arenguvajadustele.

3.6.1.3 Kvaliteetse ruumilise planeerimise tagamine ning üldplaneeringu ajakohasuse ja elluviimise kindlustamine.

3.6.1.4 Planeerimis- ja menetlusprotsesside kvaliteedi, kiiruse ja läbipaistvuse tagamine.

3.6.1.5 Vallakeskuse ja teiste keskusalade terviklik ning tasakaalustatud arendamine.

3.6.1.6 Koostöö tugevdamine ettevõtjate, haridus- ja teadusasutuste, Tartu linnaregiooni omavalitsuste ning teiste partneritega.

3.6.1.7 Kambja valla atraktiivsuse suurendamine ettevõtlus-, investeerimis- ja külastuskohana ning ühtse kuvandi kujundamine.

3.6.1.8 Ettevõtluse konkurentsivõime ning ettevõtjatele vajalike tugiteenuste arendamine.

3.6.1.9 Suurte taristu- ja ühendusprojektide elluviimise toetamine ning Tartu linnaregiooniga ruumilise ja majandusliku sidususe tugevdamine.

3.6.2 INVESTEERINGUD

3.6.2.1 Ettevõtlus- ja tootmisalade kavandamine ning arendamine vastavalt vajadusele.

3.6.2.2 Ettevõtlusalade juurdepääsuteede ning tehnilise taristu rajamine ja rekonstrueerimine.

3.6.2.3 Vallakeskuse ja teiste keskusalade etapiviisiline arendamine.

3.6.2.4 Üldplaneeringu elluviimiseks vajalike ruumiliste lahenduste ning ettevõtlust toetavate detailplaneeringute koostamine.

3.6.2.5 Digitaalse taristu ja kiire sideühenduse arendamise toetamine.

3.6.2.6 Ettevõtlus- ja investeerimisalade ettevalmistamine uute investeeringute kaasamiseks.

3.6.2.7 Turismiobjektide, külastuskeskkonna ning Kambja valla identiteeti kandvate paikade arendamine.

3.6.2.8 Ettevõtlus-, transpordi- ja ühendustaristu arendamine koostöös riigi, naaberomavalitsuste ja teiste partneritega.

3.6.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Ettevõtluskeskkonna teenustase (Allikas: Minuomavalitsus.ee)	5	6	7

3.7 TARISTU JA KESKKOND

Strateegiline eesmärk E6. Kvaliteetne ning turvaline elu- ja ettevõtluskeskkond. Kambja vald on hinnatud, keskkonnasõbralik ning hea taristu ja puhta loodusega elu- ja ettevõtluskeskkond Tartu linnaregioonis.

Kambja vald arendab kaasaegset, turvalist ja kestlikku taristut ning hoiab kvaliteetset looduskeskkonda, et tagada elanikele ja ettevõtjatele usaldusväärne ning hästi toimiv elu- ja ettevõtluskeskkond. Taristu arendamisel pööratakse tähelepanu kvaliteetsetele ühendusteedele, vee- ja kanalisatsioonisüsteemidele, energiatõhususele, ühistranspordile ning tehnovõrkude toimepidevusele.

Keskkonna hoidmisel lähtutakse kestliku arengu põhimõtetest, kliimamuutustega kohanemisest ning loodusvarade säästlikust kasutamisest. Jäätmemajanduse arendamisel lähtutakse jäätmetekke vähendamise, liigiti kogumise, korduskasutuse ja ringmajanduse põhimõtetest ning parandatakse elanike võimalusi jäätmete nõuetekohaseks üleandmiseks. Kambja valda kavandatakse kaasaegne jäätmejaam, mis parandab jäätmeteenuste kättesaadavust ning loob paremad võimalused jäätmete liigiti kogumiseks ja ringlusse suunamiseks. Kultuuripärandi hoidmisel väärtustatakse Kambja valla ajaloolisi paiku, kultuuripärandit ja piirkondlikku identiteeti.

Taristu arendamisel arvestatakse nii kiiresti kasvavate linnaliste piirkondade kui ka hajaasustusega piirkondade erinevaid vajadusi ning tugevdatakse ühendusi Tartu linnaga.

3.7.1 VÄLJAKUTSED

3.7.1.1 Tagada kvaliteetsed kohalikud teed, tänavad ja avalik ruum ning arendada vallakeskusi.

3.7.1.2 Tagada kaasaegne, ohutu ja kliimakindel taristu ning kvaliteetsed ühendused valla sees ja naaberomavalitsustega sh Tartu linnaga.

3.7.1.3 Arendada terviklikku kergliiklusteede võrgustikku ning parandada jalgsi, jalgrattaga ja ühistranspordiga liikumise võimalusi.

3.7.1.4 Suurendada kogukonna turvalisust, arendada energiatõhusat taristut ning tagada kvaliteetne tänavavalgustus.

- 3.7.1.5 Kujundada elanike vajadustele vastav, ligipääsetav ja kestlik transpordikorraldus.
- 3.7.1.6 Arendada keskkonnateadlikku, ringmajandust toetavat ja kaasaegset jäätmemajandust ning tõhustada jäätmete liigiti kogumist, korduskasutust ja ringlussevõttu.
- 3.7.1.7 Parandada jäätmete liigiti kogumise võimalusi ja jäätmeteenuste kättesaadavust ning luua Kambja valda kaasaegne jäätmekeskus.
- 3.7.1.8 Tagada kvaliteetne ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni taristu vastavalt Kambja valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavale.
- 3.7.1.9 Tagada kvaliteetne joogiveevarustus ning rajada veehaare Laane külla Kivimäe maaüksusele.
- 3.7.1.10 Rakendada ruumilises planeerimises kliimamuutustega kohanemise põhimõtteid.
- 3.7.1.11 Rakendada innovaatilisi sademeveelahendusi ning vähendada üleujutusriske.
- 3.7.1.12 Tagada veekogude hea seisund ning kaitsta põhjavee kvaliteeti.
- 3.7.1.13 Sobivates kohtades säilitada väärtuslik põllumaa, arvestada rohevõrgustikuga ning tagada looduslik mitmekesisus.
- 3.7.1.14 Arvestada taristu kavandamisel hajaasustusega ja linnaliste piirkondade erinevate arenguvajadustega.

3.7.2 INVESTEERINGUD

- 3.7.2.1 Kohalike teede ja tänavate seisukorra, kvaliteedi ja liiklusohutuse parandamine vastavalt vajadustele ja valla eelarvevõimalustele.
- 3.7.2.2 Kergliiklusteede tervikliku võrgustiku rajamine ja ühenduste parandamine.
- 3.7.2.3 Ühistranspordi ning Tartu linnaregiooniga ühendava transporditaristu arendamine koostöös partneritega.
- 3.7.2.4 Valla hoonete energiatõhususe suurendamine ning taastuvenergia lahenduste kasutuselevõtt.

3.7.2.5 Ühisveevärgi ja -kanalisatsioonisüsteemide rajamise ning renoveerimise toetamine sh Külitse piirkonna vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamise toetamine.

3.7.2.6 Sademevee säästlikku käitlemist, üleujutusrisi vähendamist ja kliimamuutustega kohanemist toetava taristu ning looduspõhiste lahenduste rajamine, rekonstrueerimine ja arendamine.

3.7.2.7 Tänavavalgustuse rajamine, rekonstrueerimine ja energiatõhustamine.

3.7.2.8 Kambja valda jäätmekeskuse rajamine ning jäätmete liigiti kogumist, korduskasutust ja ringlussevõttu toetavate jäätmekogumis punktide ja muu jäätmetaristu rajamine ning arendamine.

3.7.2.9. Suure-Kambja järve puhkeala arendamine ja ühendamine keskusega.

3.7.2.10 Porijõe puhastamine ja süvendamine.

3.7.2.11 Veehaarde rajamine Laane külla Kivimäe maaüksusele.

3.7.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2026)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Rahulolu taristuga (Allikas: Kambja valla elanike rahuloluküsitlus)	32,8%	50%	60%
Keskkonna ja kliima teenustase (Allikas: Minuomavalitsus.ee)	6	7	8

3.8 KRIISIVALMIDUS JA TURVALISUS

Strateegiline eesmärk E6. Kvaliteetne ning turvaline elu- ja ettevõtluskeskkond. Kambja vald on hinnatud, keskkonnasõbralik ning hea taristu ja puhta loodusega elu- ja ettevõtluskeskkond Tartu linnaregioonis.

Kambja vald kujundab turvalist ja kriisideks valmis elukeskkonda, suurendades kohaliku omavalitsuse, kogukondade ja elanike valmisolekut erinevateks kriisi- ja hädaolukordadeks. Kriisivalmiduse arendamisel tugevdatakse elutähtsate ja oluliste teenuste toimepidevust, energiavarustuse kindlust ning kohaliku omavalitsuse valmisolekut tegutseda erinevates kriisiolukordades, tagades turvalise ja vastupidava elukeskkonna kogu valla territooriumil.

Turvalisuse tagamisel pööratakse tähelepanu ennetustegevusele, elanike teadlikkusele ja oskustele, kogukondade valmisolekule ning kiire ja usaldusväärse kriisiinfo kättesaadavusele. Oluline on tagada erinevate elanikkonnarühmade vajadustega arvestamine ning tugevdada inimeste võimekust kriisiolukorras iseseisvalt toime tulla.

Kriisivalmidust ja turvalisust arendatakse koostöös riigiasutuste, Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitseliidu, naaberomavalitsuste, kogukondade, vabatahtlike, ettevõtjate ja teiste partneritega. Arendatakse kerkuskeskuste, varjumiskohtade ja kriisivarude võimekust ning toetatakse kohaliku päästevõimekuse tugevdamist.

3.8.1 VÄLJAKUTSED

3.8.1.1 Suurendada elutähtsate teenuste toimepidevust, päästevõimekust ning energiavarustuse kindlust.

3.8.1.2 Tugevdada kohaliku omavalitsuse ja hallatavate asutuste valmisolekut kriisiolukordadeks ning tagada oluliste avalike teenuste toimepidevus.

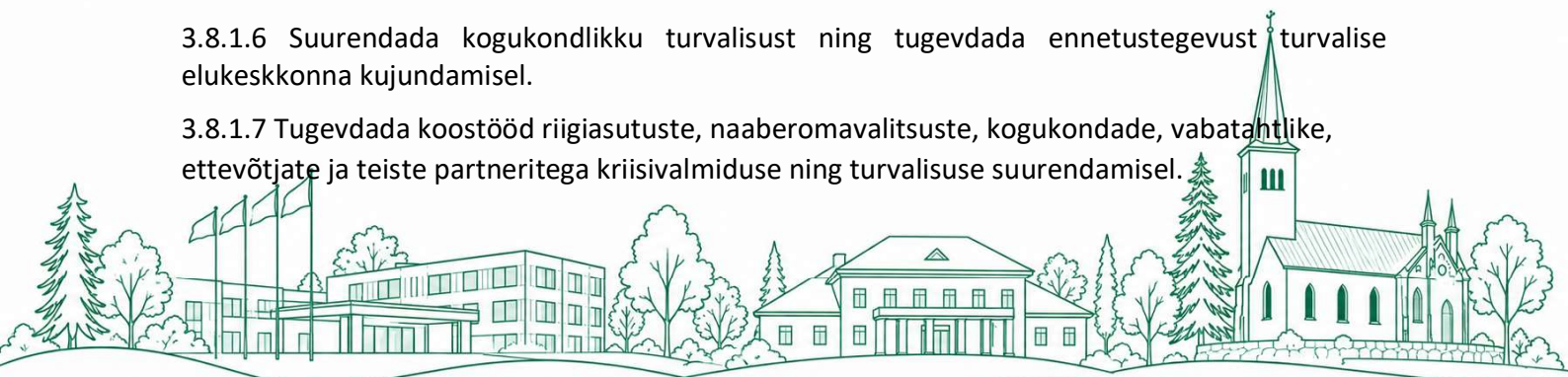
3.8.1.3 Suurendada elanike ja kogukondade kriisiteadlikkust, valmisolekut ning võimekust kriisiolukordades iseseisvalt toime tulla.

3.8.1.4 Arendada elanikkonnakaitset, kriisiinfo edastamise võimekust ning tagada elanikele õigeaegse ja usaldusväärse info kättesaadavus.

3.8.1.5 Arendada kerkuskeskuste, varjumiskohtade ja evakuaatsioonivõimekust vastavalt valla ja piirkondade vajadustele.

3.8.1.6 Suurendada kogukondlikku turvalisust ning tugevdada ennetustegevust turvalise elukeskkonna kujundamisel.

3.8.1.7 Tugevdada koostööd riigiasutuste, naaberomavalitsuste, kogukondade, vabatahtlike, ettevõtjate ja teiste partneritega kriisivalmiduse ning turvalisuse suurendamisel.

3.8.2 INVESTEERINGUD

3.8.2.1 Tõrvandi päästeseltsi tegevustingimuste parandamine.

3.8.2.2 Kriisivalmidust toetava taristu, kerksuskeskuste, varjumiskohtade ja vajaliku varustuse rajamine ning arendamine.

3.8.3 MÕÕDIKUD

Mõõdik	Algtase (2025)	Sihttase (2030)	Sihttase (2036)
Kriisideks valmisolek (Allikas Minuomavalitsus.ee)	9	9	9
Turvalisuse teenustase (Allikas Minuomavalitsus.ee)	4	5	6

4. ARENGUKAVA SEIRE JA AJAKOHASTAMINE

Arengukava elluviimist seiratakse regulaarselt ning selle täitmist hinnatakse arengukavas seatud mõõdikute ja tegevuste alusel. Arengukava viiakse ellu kooskõlas Kambja valla eelarvestrateegia, investeeringute kava ja iga-aastaste tegevuskavadega.

Arengukava vaadatakse perioodiliselt üle ning seda ajakohastatakse vajaduse korral, arvestades muutusi õigusruumis, sotsiaal-majanduslikus olukorras, valla arenguvajadustes ning eelarvelistes võimalustes. Arengukava muudatused kinnitab Kambja Vallavolikogu õigusaktides sätestatud korras.

5. KOKKUVÕTE

Kambja valla arengukava 2026–2036 on valla pikaajaline strateegiline arengudokument, mis määrab omavalitsuse peamised arengusuunad ning loob aluse tasakaalustatud ja jätkusuutliku arengu kavandamiseks järgmisel kümnendil. Arengukava keskmes on inimene – eesmärk on kujundada Kambja vallast kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonnaga omavalitsus, kus väärtustatakse haridust, kogukondlikkust, ettevõtlikkust, turvalisust ning kestlikku arengut.

Arengukava koostamisel lähtuti olemasoleva olukorra analüüsist, rahvastiku- ja teenusevajaduse prognoosidest, riiklikest ja kohaliku omavalitsuse arengudokumentidest ning Kambja Vallavolikogu 2025–2029 koalitsioonilepingust. Oluline osa arengukava kujundamisel oli elanike, kogukondade, ettevõtjate ja teiste partnerite kaasamisel. Arengukava eesmärgid, väljakutsed ja investeeringud tuginevad rahvaküsitluse, ideekorje ning valdkondlike töörühmade tulemustele, peegeldades kogukonna ootusi ja vajadusi.

Arengukava elluviimine toimub kooskõlas Kambja valla eelarvestrateegia, investeeringute kava ning iga-aastaste tegevuskavadega. Dokument on aluseks otsuste tegemisel ja ressursside kavandamisel ning seda seiratakse regulaarselt. Vajaduse korral ajakohastatakse arengukava, et tagada selle vastavus muutuvatele ühiskondlikele, majanduslikele ja keskkonnavalastele tingimustele ning valla arenguvajadustele.

Kambja valla areng põhineb koostööl ja ühisel vastutusel. Üheskoos kujundame Kambja vallast parima elu- ja ettevõtluskeskkonnaga omavalitsuse, kus on hea elada, õppida, töötada ja ettevõtlusega tegeleda.

